

FARMAKOTERAPIE PANICKÉ PORUCHY

MUDr. Vladimír Pidrman, Ph.D., prof. MUDr. Jaroslav Bouček, CSc.

Psychiatrická klinika LF Univerzity Palackého v Olomouci

Panická porucha jako diagnostická jednotka byla definována až v roce 1980 v DSM-III. Některé její příznaky byly samozřejmě popsány mnohem dříve: první dochované zprávy pocházejí z roku 400 před naším letopočtem. V průběhu času se měnily názvy pro skupinu symptomů, které dnes tvoří tuto nozologickou jednotku. Jejich soubor byl však vždy uváděn jako syndrom, nikoliv jako porucha nebo choroba. S ohledem na soubor příznaků, který výrazně imituje řadu tělesných obtíží, není ani dnes správně a včas diagnostikována. Je proto dlouhodobě a veskrze neúspěšně léčena nepsychiatry, a to zvláště internisty. To vede následně k její chronicitě a rezistenci na léčbu.

Celoživotní prevalence panické poruchy se uvádí 2–3 %. Poměr u žen a mužů je 4:1. Porucha se nejčastěji objevuje v polovině třetího decenia, vznik před 15. rokem a po 40. roce je zřídka.

Komorbidita je častá, a to jak s psychiatrickými, tak i s tělesnými nemocemi.

KOMORBIDITA PANICKÉ PORUCHY

agorafobie	60 %
deprese	30 %
ostatní úzkostné poruchy	20 %
prolaps mitrální chlopně	5–25 %

FARMAKOTERAPIE PANICKÉ PORUCHY

První krok

SSRI	pokud je pacient suicidální pokud jejich případné vedlejší účinky neohroží koincidenčí s chorobnými příznaky
	všechna SSRI, viz níže
Vysocepotentní benzodiazepiny	závažné a časté stavy s výraznou kardiální symptomatikou nutno myslet na převedení na SSRI v udržovací léčbě
	z nich alprazolam, clonazepam
Tricyklická antidepresiva (TCA)	pokud nejsou významné kardiovaskulární příznaky pokud chorobné symptomy předem diskriminují podání SSRI
	z nich clomipramin, imipramin

Druhý krok

Kombinace	SSRI + vysocepotentní benzodiazepiny TCA + vysocepotentní benzodiazepiny
Záměna	SSRI za TCA či naopak

Třetí krok

inhibitory MAO

Čtvrtý krok

bupropion SR, milnacipran, venlafaxin	carbamazepin, valproát	betablokátory
---------------------------------------	------------------------	---------------

DÁVKY LÉKŮ INDIKOVANÉ V PRVNÍM KROKU

SSRI	citalopram	20–30 mg/d
	fluoxetin	20–60 mg/d
	fluvoxamin	150–300 mg/d
	paroxetin	40–60 mg/d
	sertralin	50–200 mg/d
Tricyklická antidepresiva	clomipramin	75–150 mg/d
	imipramin	150–200 mg/d
Vysocepotentní benzodiazepiny	alprazolam	4–6 mg/d
	clonazepam	2–3 mg/d

STRATEGIE LÉČBY

pomalé zvyšování dávky

titrace dávky dle tolerance / přítomnosti vedlejších účinků

akutní fáze léčby 6–8 týdnů

udržovací léčba 6–12 měsíců

dlouhodobá léčba 2 roky a více

pomalé vysazování léčby provázené zvýšenou observací

Literatura

1. Bazire, S.: Psychotropic drug directory 2000: the professionals' pocket handbook and aide memoire. Mark Allen Publishing Ltd., 2000, 324 p.
2. Bennet, C.J., Plum, F.: Cecil textbook of medicine. 20-th. edition. Philadelphia, W. B. Saunders Comp., 1996, 2233 p.
3. Braunwald, E.: Heart disease. A textbook of cardiovascular medicine. 5-th. edition. Philadelphia, W. B. Saunders Comp., 1996, 1996 p.
4. Kaplan, H.I., Sadock, B.J., Grebb, J.A.: Synopsis of psychiatry. Baltimore, Williams and Wilkins, 1998, 1402 p.
5. Kaplan, H.I., Sadock, B.J.: Pocket handbook of psychiatric drug treatment. Baltimore, Williams and Wilkins, 1996, 320 p.
6. Lader, N., Naber, D.: Difficult clinical problems in psychiatry. London, Martin Dunitz, Ltd., 1999, 246 p.
7. Lepine, J.P.: Treatment of panic disorder: Algorithms for pharmacotherapy. International Journal of Psychiatry in Clinical Practice, 1, 1997, suppl. 1, pp. 13–15.
8. Pidrman, V.: Deprese a kardiovaskulární onemocnění. Praha, Maxdorf, 2001, 42 s.
9. Preskorn, S.H.: Clinical pharmacology of selective serotonin reuptake inhibitors. Caddo, Professional Communications, Inc., 1996, 255 p.
10. Preskorn, S.H.: Outpatient management of depression. reuptake inhibitors. Caddo, Professional Communications, Inc., 1999, 256 p.
11. Psychotropics 2000/2001. Copenhagen, Herrman and Fischer A/S, 2000, 772 p.
12. Raboch, J. a kol.: Psychiatrie. Doporučené postupy psychiatrické péče. Praha, Galén, 1999, 180 p.
13. Shiloh, R., Nutt, D., Weizman, A.: Atlas of psychiatric pharmacotherapy. London, Martin Dunitz Ltd., 2000, 235 p.
14. Schatzberg, A.F., DeBattista, Ch., Overman, G.P., Ereshefsky, L.: The 1998 black book of psychotropic dosing and monitoring. New York, MBL Communications, Inc., 1998, 40 p.
15. Stahl, S.M.: Psychopharmacology of antidepressants. London, Martin Dunitz, Ltd., 1998, 114 p.
16. Stahl, S.M.: Essential psychopharmacology of depression and bipolar disorder. Cambridge University Press, Cambridge, 2000, 175 p.
17. Švestka, J.: SSRI – léky první volby. Praha, Maxdorf s.r.o., 1998, 160 p.
18. Tasman, A., Kay, J., Lieberman, J.A.: Pocket companion to accompany psychiatry. Philadelphia, W.B. Saunders Comp., 1998, 632 p.